

CUPRINS:

Cuvânt înainte la traducerea germană 7

1. *Secolul XX* 11

2. *Vâltoarea* 30

3. *A face binele* 52

4. *Trei feluri de încercări* 68

5. *Noua morală* 83

6. *Formarea grupurilor. Viața de grup* 102

7. *Tripartiția și semnătura spirituală a prezentului* 117

8. *În întâmpinarea secolului XXI* 132

Interviu cu Bernard lievegoed, realizat de Ramon Brüll 143

Bibliografie 169

1. SECOLUL XX

Să ne punem întrebarea: Care este importanța antroposofiei și a mișcării antroposofice în lumea actuală? Dacă vrem să răspundem la această întrebare, trebuie să pornim în primul rând de la două opinii.

Una ar spune: Antroposofii formează una dintre multele secte mici, cu aproximativ 30 000 de membri, fără influență asupra evenimentelor lumii. Această sectă a realizat, firește, câte ceva. Membrii ei au întemeiat, de exemplu, școli, în care copiii sunt instruiți în mod plăcut.

Dar există și o altă concepție: Având vedere realitatea spirituală, contează nu cantitatea, ci calitatea – calitatea conștiinței, calitatea impulsurilor de voință. Deja un *singur* om care se ocupă cu o realitate spirituală undeva, în lume, reprezintă o lumină care își răspândește razele asupra unui domeniu vast al Pământului, așa cum lumina unei lumânări care arde într-o cameră întunecată atinge toți pereții.

Dacă într-o parte a Pământului sau într-o regiune mai întinsă un om sau mai mulți oameni se ocupă în sens just cu niște realități spirituale, atunci din punct de vedere spiritual această parte a Pământului nu este întunecată. Când omul se ocupă cu niște realități spirituale este importantă calitatea conștiinței. De aceea, când vorbim astăzi despre antroposofie, putem întreba: „Oare noi avem în mod real calitatea conștiinței și voința de care are nevoie vremea noastră?” Putem ajunge la un răspuns numai pe baza unei sincerități și modestii depline.

Până în anul 1500 d. Chr. omenirea a fost condusă de ierarhii. Tot ce s-a întâmplat până în 1500 – acest lucru a fost comunicat de Rudolf Steiner, întemeietorul antroposofiei, unor tineri profesori în anul 1922 – era o repetare a unor lucruri repetate și din nou repetate.

Ce înseamnă acest fapt? Acest fapt înseamnă că tot ceea ce se petrecuse în timpul culturii grecești și romane și în Evul Mediu era o repetare a ceea ce ierarhiile aduseseră lumii în niște epoci anterioare. Începând cu anul 1500 d. Chr., așa spune Rudolf Steiner, omenirea a devenit pentru prima dată în evoluția cosmică, pentru prima dată de la vechiul stadiu Saturn, coresponsabilă pentru evoluția viitoare a Universului. Ceea ce se întâmplă începând cu 1500 este ceea ce se petrece pentru prima dată, nu este o repetare – este ceea ce nou.

Acest instrument nou este dezvoltarea „sufletului conștiinței”.

Înainte de 1500, în primele epoci postatlanteene, conducătorii omenirii fuseseră inspirați de ființe ierarhice. Acești conducători erau sernizeii vechii Grecii. Și despre Gilgamesh se spunea că ar fi fost o treime om și două treimi zeu. Adică, el era pătruns de o ființă ierarhică, și această ființă acționa ca putere prin intermediul acestor conducători, călăuzind omenirea. Abia după 1500 începe, propriu-zis, conducerea omului de către omul însuși.

Rudolf Steiner a spus că marele conducător al Misteriilor Soarelui din vremurile atlanteene, Manu, era, într-un fel, un „Manu divin”, și că după 1500 trebuia să vină vremea unor „Manu umani”, a unor conducători umani, care să acționeze pe baza forțelor spirituale ale Misteriilor Soarelui.

Această trecere din jurul anului 1500 nu este consemnată de istoria modernă. Timp de secole, oamenii nu au fost capabili să contemple realitatea lumii spirituale. În jurul anului 1500, prima ierarhie a intervenit în lumea oamenilor și a dat fiziologiei omului un impuls absolut nou. Până atunci, inteligența cosmică trăise în om altfel. Vechi texte, Homer sau Kalevala, de exemplu, îi descriu pe zei, care erau foarte apropiați de oameni, atât de apropiați încât interveneau în mod real în viața acestora și vorbeau intelectului și inimii lor prin intermediul Misteriilor. Înțelepciunea nu era, pur și simplu, o cunoaștere a intelectului, nu era cunoaștere intelectuală; înțelepciunea umplea

întreaga ființă a unui om, radia din forțele inimii; era ceva atât de unit cu omul încât el nu posedă înțelepciune - ci *era* înțelepciune. Ea trăia, pur și simplu, *în* el; și el nu o *poseda*.

Prima ierarhie intervine în evoluția oamenilor în felul următor: facultatea de a gândi, de a produce gânduri, s-a mutat din inimă în cap. Acesta este momentul în care începe, propriu-zis, „inteligența individuală”.

Arhanghelul Michael era administratorul „inteligenței cosmice” a marilor Misterii ale Soarelui. Michael fusese în toate timpurile administratorul Misteriilor Soarelui. Niște descrieri și legende vechi ne arată cum a vorbit și a intervenit Michael în destinele omenirii în anumite momente ale istoriei. Călăuzitorul evoluției *propriu-zise* a omenirii a fost întotdeauna Michael. În vechile culturi, el pătrundea ființa conducătorilor omenirii.

Așadar, începând cu epoca modernă, posibilitatea de a gândi, de a forma gânduri, s-a mutat din inimă, de unde ea pătrunsese omul întreg, spre cap. Acum intelectul s-a dezvoltat într-un mod absolut nou: Michael s-a retras, într-un fel, și inteligența a putut fi produsă de creierele umane, care nu mai era nevoie să fie neapărat inspirate. Ei bine, când inteligența a putut fi produsă de ființa umană însăși, Ahriman a reușit să intervină în gândirea creierului uman. Atât timp cât gândurile cosmice mai trăiseră în inimile oamenilor, el nu putea avea nicio influență. În clipa în care gândire a umană s-a mutat în creier, Ahriman a putut să se infiltreze și prin aceasta să înceapă să încătușeze gândirea umană.

S-a mai modificat și altceva. În Scrisoarea a 19-a din *Scrisori adresate membrilor* („Was ist die Erde in Wirklichkeit im makrokosmos?” / „Ce este Pământul în realitate în macrocosmos?”, în: *Anthroposophische Leitsdtze, Der Erkenntnisweg der Anthroposophie - das Michael-Mysterium / Teze antroposofice. Calea de cunoaștere a antroposofiei - Misteriului Michaelis*, Rudolf Steiner arată că în natură domnește în permanență un surplus de forțe tinere de creștere. Când plantele scot primăvara muguri, ele conțin mai multă forță germinativă decât consumă pentru creșterea lor vegetală. Acest surplus de forțe, care ies apoi în Cosmos, sunt forțele germinative proaspete ale marelui stadiu următor al evoluției cosmice, ale stadiului viitor Jupiter. Aceasta este situația în natură. Dar, începând cu anul 1500, un asemenea surplus există și în privința *forțelor de voință* ale omului. Acestea radiază, se unesc cu forțele germinative tinere. În om există un surplus de forță de voință - forță de voință care radiază în Cosmos. Și acest surplus de forță de voință va constitui, de asemenea, o parte a forțelor care vor modela cândva noile creații cosmice. Omenirea participă deja de pe acum prin forțele sale de voință la procesul de creație cosmică a lumilor viitoare. Spre bine, dacă ea își cultivă forțele de voință în sens spiritual; spre rău, dacă le cultivă în sens materialist. Omul este acum responsabil pentru ceea ce *vrea* el. Acesta este un aspect absolut nou al situației noastre actuale! Rudolf Steiner a atras atenția asupra faptului că, încetul cu încetul, forțele gândirii oarecum au murit. Ele reprezintă de acum înaintea umbra unei gândiri care în niște timpuri mai vechi era vie. Chiar dacă noi ne formăm astăzi gânduri despre stadiile de evoluție Saturn, Soare, Lună și Pământ, toate acestea rărnân, totuși, moarte, atât timp cât noi „cunoaștem” numai cu capat ele noastre.

Aceste gânduri prind viață numai atunci când cunoașterea unor realități suprasensibile și prelucrarea lor prin gândire cuprinde totodată și voința. Rudolf Steiner a sintetizat acest lucru într-o frază: „Trecutul care își aruncă umbra, viitorul care conține germeni ai realității se întâlnesc în entitate a umană. Și întâlnirea este viața omului prezentului.”

Forțele de voință creează pentru Pământ o cale spre o viață nouă care răsare.

Firește, pot lua naștere rățăciri, unilateralități; pe de o parte, numai a cunoaște și a

produce gânduri; pe de altă parte, numai a voi, a voi fără conținut spiritual pentru impulsurile de voință. Numai acolo unde un conținut spiritual umple voința poate fi vorba cu adevărat de „viața omului prezentului”. Astfel, înțelegem că omenirea participă la crearea lumilor viitoare prin forțele sale de voință spiritualizate. Noi putem forma cu capetele noastre gânduri pline de spirit, totuși, pornind din cap, aceste gânduri trebuie să ne pătrundă voința.

Și poate că am voie să precizez despre ce este vorba în situația actuală: *Trebuie să învățăm să voim* – să voim într-un mod spiritual, spiritualizat: cu un conținut spiritual. Pentru viitorul omenirii contează, în realitate, numai ce voim, nu rezultatul acțiunii. Voința este ceea ce contează, ceea ce aducem ca surplus de forțe de voință pe lângă ceea ce este necesar pentru rezultat –